

دانشگاه عدالت

گروه علوم انسانی

رساله دکتری رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان پایان نامه:

مناصب زن با رویکرد موقعیت زن در آموزه‌های دینی

استاد راهنما:

دکتر محمدحسن گلی شیردار

استاد مشاور:

دکتر ابوذر صانعی

دانشجو:

کبری ادهمی

اسفند ۱۳۹۷

باسمه تعالی

فرم شماره ۸، تعهدنامه دانشجو برای اصالت اثر و رعایت حقوق دانشگاه

تمامی حقوق مادی و معنوی مترتب بر نتایج، ابتکارات، اختراعات و نوآوری‌های ناشی از این پژوهش، متعلق به دانشگاه عدالت می‌باشد. نقل مطلب از این اثر، با رعایت مقررات مربوطه و با ذکر نام دانشگاه عدالت، نام استاد راهنما و دانشجو بلامانع است.

اینجانب کبری ادهمی دانش آموخته‌ی مقطع دکترای تخصصی رشته‌ی الهیات گرایش فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه عدالت به شماره دانشجویی ۹۴۱۵۱۳۱۰۱ که در تاریخ ۱۳۹۷/۱۲/۱۵ از رساله تحصیلی خود تحت عنوان: «**مناصب زن با رویکرد موقعیت زن در آموزه‌های دینی**» دفاع نموده‌ام، متعهد می‌شوم که:

- این رساله را قبلاً برای دریافت هیچ‌گونه مدرک تحصیلی یا با عنوان هرگونه فعالیت پژوهشی در سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی داخل و خارج از کشور ارائه ننموده‌ام.
- مسئولیت صحت و سقم تمامی مندرجات رساله تحصیلی خود را بر عهده می‌گیرم.
- این رساله، حاصل پژوهش انجام شده توسط اینجانب می‌باشد.
- در مواردی که از دستاورد علمی و پژوهشی دیگران استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و مقررات مربوطه و با رعایت اصل امانت‌داری علمی، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در متن و فهرست منابع و مآخذ ذکر نموده‌ام.
- در صورتی که قصد هرگونه بهره‌برداری به صورت‌های مختلف مانند کتاب، مقاله، اختراع، اکتشاف و ... از رساله خود داشته باشم، مجوزهای لازم را از حوزه پژوهش و فناوری دانشگاه عدالت، اخذ نمایم و این استفاده صرفاً به نام دانشگاه عدالت باشد و صراحتاً در مکاتبات و تولیدات اینجانب درج شود و براساس ضوابط دانشگاه عدالت اقدام نمایم.
- در صورت ارائه‌ی مقاله مستخرج از این رساله در همایش‌ها، کنفرانس‌ها، سمینارها، گردهمایی‌ها و انواع مجلات، نام دانشگاه عدالت را در کنار نام نویسندگان (دانشجو و اساتید راهنما و مشاور) ذکر نمایم.
- در صورت استفاده از کمک‌های مالی و غیرمالی نهادهای دولتی و غیردولتی از موضوع تحقیق اینجانب مراتب را کتباً به اداره کل پژوهش دانشگاه عدالت اطلاع دهم.
- چنانچه در هر مقطع زمانی، خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن (من جمله ابطال مدرک تحصیلی، طرح شکایت توسط دانشگاه و ...) را می‌پذیرم و دانشگاه عدالت را مجاز می‌دانم با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات مربوطه رفتار نماید و نسبت به تصمیم اتخاذ شده هیچ‌گونه ادعایی نداشته و حق هرگونه اعتراضی را از خود سلب و ساقط می‌نمایم.

امضاء

تاریخ

بسمه تعالی

فرم شماره ۵، صورتجلسه دفاع از رساله دکتری			
تاریخ	۱۳۹۷/۱۱/۳۰	نام و نام خانوادگی دانش آموخته	
شماره ملی	۲۱۶۰۲۱۲۳۲۶	رایانامه شخصی	

عنوان	مناصب زن با رویکرد موقعیت زن در آموزه‌های دینی	
رشته تحصیلی	الهیات - فقه و مبانی حقوق اسلامی	گرایش
	فقه و مبانی حقوق اسلامی	

هیئت داوران پس از شنیدن گزارش و دفاع دانشجو، رساله وی را داوری و با نمره ۱۹ نوزده تمام آن را عالی ☒ / «بسیار خوب» ☐ / «خوب» ☐ / «پذیرفته نشده» ☐ رز شبایی کرد.				
سمت	نام و نام خانوادگی وابستگی سازمانی (پژوهشگاه/دانشگاه/...)	مرتبه علمی	شماره ملی رایانامه سازمانی	امضا
استاد راهنما	آیت‌الله دکتر محمدحسن گلی شیردار	دانشیار		
استاد راهنمای دوم	-	-	-	-
استاد مشاور	دکتر ابوذری صانعی	استادیار		عدم حضور
استاد مشاور	-	-	-	-
استاد داور	دکتر احمد باقری	استاد		
استاد داور	دکتر حسین داورزنی	استاد		
استاد داور	دکتر صالح منتظری	استادیار		

تأیید کارشناس آموزش	نام و نام خانوادگی	امضا
تأیید ناظر مؤسسه	نام و نام خانوادگی	امضا
	دکتر سیدمحمدصادق هاشمی شاهرودی	معاون آموزشی و پژوهشی

شماره ۹۷/۱۰۱۹۶ تاریخ ۱۳۹۷/۱۲/۱۹

تقدیم به

ساحت مقدس حضرت ولی عصر (عج) که سایه رحمت

و لطفش همواره بر سر ماست.

وجود مهربان پدر و مادرم که نامشان سرمشق مهر است.

همسر گرامی و فرزندان عزیزم که همواره حامی من بودند.

سپاسگزاری

در ابتدا از همه عزیزانی که این حقیر را در تهیه و تکمیل پایان نامه کمک و یاری نمودند،

تشکر و قدردانی می نمایم.

سپاس ویژه حضور استاد بسیار ارجمند، دکتر محمدحسن گلی شیردار که در کلیه مراحل تدوین

رساله زحمات زیادی را متقبل شده اند، همواره مدیون زحمات و الطاف شان خواهم بود.

با تشکر از تلاش های استاد محترم، دکتر ابوذر صانعی که به عنوان استاد مشاور با نظرات مفید و

ارزشمند خویش در این تحقیق مرا یاری نمودند.

چکیده

این پژوهش به روش توصیفی تحلیلی از منابع کتابخانه‌ای و اسنادی، موضوع مناصب زن با رویکرد موقعیت زن در آموزه‌های دینی را مورد بررسی قرار داده و قصد دارد به این سؤال اساسی پاسخ دهد که، وضعیت مناصب زن با رویکرد موقعیت زن در آموزه‌های دینی چگونه است؟ داده‌ها حاکی از آن است که، نظرات مختلفی در این زمینه وجود دارد، در مورد مناصبی همچون قضاوت زن، نظر مشهور که معمولاً فقهای متقدم هستند، عدم قضاوت زنان است در مقابل بعضی فقهای متأخر چنین اعتقادی ندارند. دقت در ادله منع زنان در این خصوص مشعر به این است که تکلیف قضاوت از دوش بانوان برداشته می‌شود، نه اینکه گفته شود زنان را از اشتغال به قضاوت منع نماید؛ از طرفی تأمل در مبانی هستی‌شناختی، انسان‌شناختی و اصول محوری تعیین‌کننده‌ی حقوق و تکالیف، گویای آن است که تصدی مناصب سیاسی و اجتماعی حتی در عالی‌ترین سطوح برای زنان در شرایط خاص امکان‌پذیر است. به این مهم نیز باید توجه کرد که حتی با فرض ممنوعیت شرعی تصدی برخی از مناصب اجرایی، در صورت وجود مصالح اجتماعی، با حکم حاکم اسلامی، منع فقهی و حقوقی تصدی این دسته از مناصب نیز برداشته خواهد شد. در باب مرجعیت بسیاری از فقها در کنار شرایطی همچون ایمان، عدالت و اجتهاد، شرط «رجولیت» یا مرد بودن را ذکر کردند، اما برخی دیگر از فقها یا این شرط را ذکر نکرده‌اند و یا اینکه نسبت به لزوم آن اظهار شک و تردید و فقدان دلیل کرده‌اند. فقهای شیعه، با استناد به دلائل بسیار از جمله روایات، بر این باورند که زن نمی‌تواند امام جماعت مردان و یا زنان و مردان باشد. ولی زن می‌تواند، امام جماعت برای زنان باشد. در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران، به جز سه منصب رهبری «یا ولایت امر»، ریاست جمهوری و قضاوت، هیچ ممنوعیتی برای تصدی سایر مناصب سیاسی و اجتماعی وجود ندارد. اما در حقوق بین‌الملل با توجه به تفکر لیبرالیستی و سکولار حاکم بر آن، زنان بدون هیچ تبعیضی متصدی محاکم مختلف گردیدند. کشورهای اسلامی هم در سالیان اخیر تلاش‌های مناسبی را برای مراعات مسائل حقوق بشری و به‌ویژه حقوق زنان انجام دادند.

واژگان کلیدی: زن، مناصب زن، قضاوت، فقه، حقوق

فهرست مطالب

مقدمه	۱
فصل اول	۳
کلیات و مفاهیم	۳
فصل اول: کلیات و مفاهیم	۴
گفتار اول	۴
۱-۱ کلیات	۴
۱-۱-۱ بیان مسئله اساسی تحقیق	۴
۲-۱-۱ اهمیت و ضرورت انجام تحقیق	۶
۳-۱-۱ پیشینه تحقیق	۷
۴-۱-۱ جنبه جدید بودن و نوآوری در تحقیق	۱۰
۵-۱-۱ اهداف تحقیق	۱۰
۶-۱-۱ نام بهره‌وران	۱۱
۷-۱-۱ سؤالات تحقیق	۱۱
۸-۱-۱ فرضیه‌های تحقیق	۱۲
۹-۱-۱ متغیرهای تحقیق	۱۴
۱۰-۱-۱ روش تحقیق	۱۵
۱۱-۱-۱ سازمان‌دهی تحقیق	۱۶
گفتار دوم	۱۸
۲-۱ معانی و مفاهیم	۱۸
۲-۱-۱ فقه	۱۸

۱۸ ۱-۲-۱-۱ افقه در لغت
۱۹ ۱-۲-۱-۲ افقه در اصطلاح
۲۰ ۱-۲-۱-۳ واژه فقه در قرآن و حدیث
۲۳ ۱-۲-۱-۴ فقیه
۲۵ ۱-۲-۱-۲ اجتهاد
۲۵ ۱-۲-۲-۱ اجتهاد در لغت
۲۵ ۱-۲-۲-۱-۲ اجتهاد در اصطلاح
۲۷ ۱-۲-۲-۱-۳ افتوا و مفتی
۲۸ ۱-۲-۱-۳ قضاء
۲۸ ۱-۲-۱-۳-۱ قضاء در لغت
۳۰ ۱-۲-۱-۳-۲ مفهوم قضاء در اصطلاح
۳۳ ۱-۲-۱-۴ وکالت
۳۳ ۱-۲-۱-۴-۱ وکالت در لغت
۳۳ ۱-۲-۱-۴-۲ وکالت در اصطلاح
۳۵ ۱-۲-۱-۵ ولایت
۳۵ ۱-۲-۱-۵-۱ ولایت در لغت
۳۷ ۱-۲-۱-۵-۲ ولایت در اصطلاح
۴۲ ۱-۲-۱-۶ حقوق
۴۳ ۱-۲-۱-۶-۱ حقوق داخلی
۴۴ ۱-۲-۱-۶-۲ حقوق ایران
۴۴ ۱-۲-۱-۶-۳ حقوق بین الملل
۴۶ فصل دوم

نگاهی به جایگاه زن در میان ادیان و ملل گذشته	۴۶
فصل دوم	۴۷
۱-۲-نگاهی به جایگاه زن در میان ادیان و ملل گذشته	۴۷
۱-۲-۱-ایران باستان	۴۷
۱-۲-۲-زن در یونان	۴۹
۱-۲-۳-ارم	۵۱
۱-۲-۴-هند	۵۴
۱-۲-۵-مصر	۵۶
۱-۲-۶-چین	۵۸
۱-۲-۷-ژاپن	۵۸
۱-۲-۸-عربستان	۶۰
۲-۲-جایگاه زن در ادیان پیش از اسلام	۶۲
۲-۲-۱-ادین یهود	۶۲
۲-۲-۲-نحوه آفرینش زن(حوا)در تورات	۶۳
۲-۲-۳-ادین مسیحیت	۶۵
۲-۲-۴-نحوه آفرینش زن(حوا) در انجیل	۶۹
۲-۲-۵-جایگاه زن در اسلام	۷۰
فصل سوم	۷۳
هویت یابی زن در آموزه‌های دینی	۷۳
فصل سوم	۷۴
۱-۳-هویت یابی زن در آموزه‌های دینی	۷۴
گفتار اول	۷۴

۷۴	۱-۳-۱-جهت تساوی زن و مرد
۷۴	۱-۳-۱-۱-اخلاق زن و مرد
۷۶	۱-۳-۱-۲-ارزش وجودی
۷۹	۱-۳-۱-۳-برخورداري مشترك از روح الهی
۸۰	۱-۳-۱-۴-خلافت الهی
۸۳	۱-۳-۱-۵-کرامت انسانی
۸۴	۱-۳-۱-۶-کمال یابی
۸۶	۱-۳-۱-۷-اشتراک زن و مرد در کسب هدف غایی آفرینش
۸۸	۱-۳-۱-۸-فراگیری دانش
۹۱	گفتار دوم
۹۱	۱-۳-۲-جهت تمایز زن و مرد
۹۱	۱-۳-۲-۱-تمایزات طبیعی زن و مرد
۹۱	۱-۳-۲-۲-اختلاف در کروموزومها
۹۲	۱-۳-۲-۳-دستگاه تولید مثل
۹۳	۱-۳-۲-۴-تفاوت در هورمونهای زن و مرد
۹۴	۱-۳-۲-۵-سایر تفاوتها
۹۵	۱-۳-۲-۶-تمایزات روحی و روانی
۱۰۲	۱-۳-۳-نگاه قانون به حقوق زن و مرد
۱۰۲	۱-۳-۳-۱-قانون در ارث
۱۰۵	۱-۳-۳-۲-قانون در دیات
۱۰۷	۱-۳-۴-نگاه قانون در بحث قضاء
۱۱۱	فصل چهارم

۱۱۱.....	مدیریت فراگیر و زن از منظر فقه امامیه
۱۱۱.....	(زن و مناصب)
۱۱۲.....	فصل چهارم
۱۱۲.....	۱-۴ مدیریت فراگیر و زن از منظر فقه امامیه (زن و مناصب)
۱۱۲.....	۱-۱-۴ تحلیل مناصب
۱۱۲.....	۲-۱-۴ مناصب قابل طرح
۱۱۳.....	گفتار اول
۱۱۳.....	۲-۴ زن و مناصب اجتماعی
۱۱۳.....	۱-۲-۴ زن و قضاء
۱۱۴.....	۲-۲-۴ وجوب قضاوت
۱۱۵.....	۳-۲-۴ اقسام قاضی
۱۱۶.....	۴-۲-۴ تبیین دیدگاههای فقهای امامیه
۱۱۸.....	۵-۲-۴ تحلیل ادله امامیه در اعتبار ذکوریت
۱۲۰.....	۱-۵-۲-۴ آیات قرآن
۱۲۸.....	۲-۵-۲-۴ روایات
۱۳۲.....	۳-۵-۲-۴ فهم عرفی
۱۳۳.....	۴-۵-۲-۴ اصل عدم
۱۳۵.....	۵-۵-۲-۴ اجماع
۱۳۹.....	۶-۵-۲-۴ سیره مسلمین
۱۴۰.....	۷-۵-۲-۴ ادله عقلی
۱۴۰.....	۱-۷-۵-۲-۴ اعدم اهلیت
۱۴۲.....	۲-۷-۵-۲-۴ اصل اولی در باب ولایت و قضاوت

- ۱۴۳..... ۳-۴ زن و وکالت
- ۱۴۴..... ۳-۴-۱ قابلیت‌های زنان در شغل وکالت
- ۱۴۵..... ۲-۳-۴ ثمرات حضور زنان در حرفه وکالت
- ۱۴۷..... گفتار دوم
- ۱۴۷..... ۴-۴ زن و مناصب حکومتی
- ۱۴۷..... ۱-۴-۴ زن و ریاست جمهوری
- ۱۴۸..... ۲-۴-۴ طرفداران منصب ریاست جمهوری زنان
- ۱۴۹..... ۳-۴-۴ مخالفان منصب ریاست جمهوری زنان
- ۱۵۱..... ۴-۴-۴ زن، وزارت و نمایندگی
- ۱۵۲..... ۵-۴-۴ دیدگاه فقهای امامیه در تصدی حکومت زن
- ۱۵۲..... ۱-۵-۴-۴ دیدگاه مخالفان
- ۱۵۳..... ۲-۵-۴-۴ دیدگاه موافقان
- ۱۵۳..... ۶-۴-۴ ادله اعتبار یا عدم اعتبار ذکوریت در تصدی حکومت
- ۱۵۳..... ۷-۴-۴ ادله موافقان حضور زنان در مناصب حکومتی
- ۱۵۳..... ۱-۷-۴-۴ آیات قرآن
- ۱۵۷..... ۲-۷-۴-۴ سیره معصومین(ع)
- ۱۵۸..... ۳-۷-۴-۴ بناء عقلاء
- ۱۵۸..... ۸-۴-۴ ادله مخالفان حضور زنان در مناصب حکومتی
- ۱۵۹..... ۱-۸-۴-۴ آیات
- ۱۵۹..... ۱-۱-۸-۴-۴ قومیت مرد
- ۱۶۰..... ۲-۱-۸-۴-۴ برتری مردان بر زنان
- ۱۶۰..... ۳-۱-۸-۴-۴ عدم تبرج

- ۱۶۱..... ۴-۸-۱-۴ خودنمایی و زیور دوستی زنان
- ۱۶۲..... ۴-۸-۲ روایات
- ۱۶۴..... ۴-۸-۳ اولویت
- ۱۶۵..... ۴-۸-۴ وجوه استحسانی و ارتکاز
- ۱۶۷..... ۴-۸-۵ اجماع
- ۱۶۸..... گفتار سوم
- ۱۶۸..... ۴-۵ زن و مناصب عبادی
- ۱۶۸..... ۴-۵-۱ زن و امامت جماعت
- ۱۶۸..... ۴-۵-۱-۱ انظار فقها
- ۱۶۹..... ۴-۵-۱-۲ ادله اعتبار ذکوریت و امامت
- ۱۷۰..... ۴-۵-۱-۲-۱ روایات
- ۱۷۰..... ۴-۵-۱-۲-۲ سیره مسلمین
- ۱۷۱..... ۴-۵-۱-۲-۳ ادله موافقان
- ۱۷۲..... ۴-۵-۲ زن و مرجعیت
- ۱۷۶..... فصل پنجم
- ۱۷۶..... مناصب زن در حقوق
- ۱۷۷..... فصل پنجم
- ۱۷۷..... ۴-۵-۱ مناصب زن در حقوق
- ۱۷۷..... ۴-۵-۱-۱ حقوق داخلی
- ۱۷۹..... ۴-۵-۱-۲ حقوق بین الملل
- ۱۸۰..... ۴-۵-۱-۳ کشورهای اسلامی
- ۱۸۱..... ۴-۵-۱-۴ اعلامیه اسلامی جهانی شورای اسلامی اروپا

- ۱-۵-۵ اعلامیه حقوق بشر شورای اسلامی اروپا ۱۸۳
- ۱-۵-۶ اعلامیه اجلاس کویت ۱۸۳
- ۱-۵-۷ اعلامیه قاهره در مورد حقوق بشر در اسلام ۱۸۴
- ۱-۵-۱-۷ افغانستان ۱۸۷
- ۱-۵-۲-۷ عربستان سعودی ۱۸۹
- ۱-۵-۳-۷ مصر ۱۹۰
- ۲-۵ اسناد بین الملل ۱۹۱
- ۳-۵ اعلامیه جهانی حقوق بشر ۱۹۲
- ۳-۵ میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۱۹۴
- ۴-۵ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی ۱۹۵
- ۵-۵ مقاله نامه شماره ۱۱۱ راجع به تبعیض در امور مربوط به اشتغال ۱۹۶
- ۶-۵ کنوانسیون رفع هر نوع تبعیض علیه زنان ۱۹۷
- ۷-۵ اعلامیه جهانی رفع تبعیض از زن ۲۰۰
- ۸-۵ اعلامیه اسلامی حقوق بشر - قاهره ۲۰۱
- ۹-۵ منشور ملل متحد ۲۰۲
- جمع بندی و نتیجه گیری ۲۰۶
- منابع و مآخذ ۲۱۰
- Abstract:

مقدمه

زنان به عنوان نیمی از جامعه انسانی از دیرباز در کانون توجهات قرار داشته‌اند. در این میان ادیان الهی نگاهی ویژه و ممتاز به زنان داشته و اسلام نیز به عنوان خاتم ادیان الهی سعی کرده تا زمینه‌های لازم را برای نقش‌آفرینی‌های او هموار کند. اصولاً در اسلام نگاه جنسیتی به افراد وجود ندارد و مرد بودن و زن بودن هیچ یک، ملاک تفوق و برتری نیست. اسلام با نگاهی واقع‌بینانه که برگرفته از مجاری وحی است به زنان توجه نموده و براساس ساختار وجودی، گرایش‌ها، قابلیت‌ها، ظرفیت‌ها، خصائص و ویژگی‌های روحی روانی و نیز جسمی، مسئولیت‌هایی را به زنان تفویض کرده است.

در حقیقت آفریدگار متعال تقسیم کار و مسئولیت کرده و وظائف را براساس شاکله وجودی زن و مرد به آنها اعطاء نموده و اراده نکرده است که در وظائف همدیگر دخالتی نمایند. در اسلام بین زن و مرد اختلاف و تفاوت هست اما تبعیض وجود ندارد. اشتباه راهبردی تفکر غربی در این است که به بهانه احقاق حقوق زنان، کارهای مساوی و مشابه برای هر دو را پیشنهاد می‌کند که این با ایدآل‌ها و گرایش‌های ذاتی زنان مغایرت دارد! بنابراین، از لحاظ حیثیت انسانی، اختلافی بین زن و مرد نیست و این منافاتی با اختلاف در حقوق ندارد.

اسلام با طلوعش باورهای خرافی و ظالمانه از زنان را از بین برد. در زمانه‌ای که دختر داشتن ننگ بود و زنده به گور کردن آنها امر مذمومی محسوب نمی‌شد، پیامبر اکرم «ص» طرحی نو در انداخت و قاطعانه در برابر استیفای حقوق زنان بپاخاست. در واقع گفتار و کردار آن حضرت کاملاً در راستای تکریم و پاس‌داشت حقوق زنان بوده است.

از آن زمان به بعد بحث حقوق زنان همواره یکی از مسائل مهم و چالش‌برانگیز جوامع بوده و دیدگاه‌های مختلفی را رقم زده است. عده‌ای با نگرش افراطی و نادیده گرفتن تفاوت‌های طبیعی، شعار آزادی و حقوق مساوی سردادند و گروهی در واکنش به این نگرش، هرگونه حقی را در مورد زنان کتمان کرده و او را واجد شرایط پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی ندانستند.

جامعه غربی فعلی آرمان‌شهر تحقق ایده‌های افراطیون می‌باشد. اما به کمک تجربه و به‌طور عینی، همگان دریافتند که برابری حقوق زن و مرد شعاری بیش نیست و در حقیقت بهانه و ابزاری برای پیشبرد مقاصد سیاسی و غیره می‌باشد. در این میان عده‌ای عجولانه و بدون شناخت کافی از دین، در مورد حقوق زنان در اسلام داد سخن دادند و شعارهای آنها متأسفانه برای افرادی که آگاهی در این زمینه ندارند کارگر افتاد و چنین پنداشتند که اسلام نگاه مردانه به قوانین و حقوق دارد و نسبت به زنان جفا شده است!

آنها نمی‌دانستند که اگر تفاوتی بین تکالیف و وظائف زن و مرد دیده می‌شود، منبعث از ویژگی‌های طبیعی آنهاست. چرا که در واقع، لزوماً تفاوت‌ها، ملازم تضييع حقوق نیست، بلکه لازمه ادامه حیات و زندگی است. فلسفه‌ی اینکه در اسلام احکامی مختص و مجزاً برای زن و مرد وجود دارد همین است که آنها دو موجود مختلف هستند که با هم‌افزایی و تعامل، سازنده‌ی تمدن می‌شوند. با توجه به اهمیت این مسئله، این پژوهش در صدد است که نظرات مختلف در مورد صلاحیت زنان در پذیرش مناصب مختلف را طرح و بررسی نماید و آنرا با حقوق زنان در غرب و معاهدات بین‌المللی مقایسه کند و هم‌چنین به شبهات مختلف در این زمینه پاسخ مناسب ارائه دهد و روشن نماید که آیا زنان مثل مردان می‌توانند تصدی و سرپرستی جامعه را در دست بگیرند؟ آیا فقهای شیعه ولایت زن در تمام عرصه‌ها را می‌پذیرند یا خیر؟

فصل اول

کلیات و مفاهیم

فصل اول: کلیات و مفاهیم

گفتار اول

۱-۱ کلیات

گفتار نخست این تحقیق به کلیات تحقیق می‌پردازد و در حقیقت مراحل انجام پژوهش را در یازده محور نشان می‌دهد که شامل بیان مسئله، سؤالات تحقیق، فرضیه‌های تحقیق، اهداف تحقیق، روش‌های تحقیق، روشهای گردآوری اطلاعات، ابزار گردآوری اطلاعات، پیشینه‌ی تحقیق، جنبه‌ی نوآوری و جدید بودن تحقیق، سامان‌دهی تحقیق، معرفی و نیز نقد منابع و مآخذ می‌باشد که به شرح آن می‌پردازیم.

۱-۱-۱ بیان مسئله اساسی تحقیق

از جمله مسائلی که در عصر حاضر، توجه محافل و جوامع دینی و علمی را به خود معطوف نموده است و سخنان زیادی در مورد آن جاری و ساری گشته، مسئله زن است. مسئله‌ای مهم و چالش‌برانگیز به ویژه در حوزه مطالعات اسلامی که از گذشته و خصوصاً در سال‌های اخیر محل بحث و تضارب آراء بوده است. زن در آموزه‌های دینی و تفکر اسلامی، دارای ارزش و اعتبار ممتازی است. او کانون مهر، محبت، عاطفه، تربیت و آرامش بوده و مرد نیز مسئول تأمین معاش، رفاه و آرامش خانواده است. راهبردهای اسلامی در قرآن و حدیث مشحون از ذکر مکرمات‌ها و فضائل زن متعهد و معتقد است. زنان همپای مردان، تکامل‌پذیر و نیز اوج‌گرا هستند و در پرتو شناخت و عمل به وظائف خود به مدارج عالی انسانی دست می‌یازند. زن در دین مبین اسلام، مظهر قداست و پاکی و موجب خیر و برکت شناخته شد. هویت زن، هویت جامعه است و در واقع ارزشمند نمودن زن و کمالات و خدمات بی‌پایان او، ارزش گذاشتن به تمام اقشار جامعه می‌باشد.